

РЕЦЕНЗІЯ

професора, доктора педагогічних наук,
професора кафедри технологічної освіти **Сліпчишин Лідії Василівни**
на дисертаційну роботу **Горбацьо Івана Івановича** на тему «**Підготовка вчителя технологій до туристичного супроводу в умовах інноваційного кластеру**», підготовлену для подання до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (трудове навчання та технології) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами

Сьогодні туризм в освіті вважається важливим гуманізуючим чинником, що актуалізує необхідність підготовки педагогічних працівників до його впровадження в освітній процес з урахуванням специфіки галузі знань. Майбутній педагог під час туристичної діяльності не лише виявляє особистісну активність, здобуває спеціальні знання і вміння, але й тренує силу волі переборювати труднощі, формує вміння вирішувати проблеми, поглиблює знання з різних сфер життєдіяльності.

У науковому дослідженні Івана Івановича Горбацьо порушено актуальну педагогічну проблему підготовки вчителя технологій до туристичного супроводу мандрівок, під час яких формуються світоглядні цінності здобувачів освіти, набуваються знання історії та культурних традицій, формуються уміння екологічного ставлення до довкілля та здорового способу життя тощо.

В організаційному та методичному аспектах ця проблема є складною задачею, але автор дослідження знайшов та обґрунтував її вирішення з урахуванням сучасних тенденцій в освіті. Оскільки програми підготовки педагогів не включають окремих курсів з планування і проведення екскурсій та мандрівок, то практичні результати дослідження автора дають можливість вирішити цю проблему в умовах сучасної форми партнерства – інноваційного кластера.

У зв'язку з тим, що туристичний супровід екскурсій та мандрівок розвиває нові уявлення здобувачів про предметну галузь, історію, культуру, довкілля, здоровий спосіб життя та позитивно впливає на фізичний стан, актуальність теми дисертації не викликає сумнівів.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукового напрямку кафедри технологічної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова «Актуальні питання підготовки вчителя технологій у

умовах сучасних викликів» та в межах науково-дослідної роботи «Багаторівнева система підготовки педагогів профільного і професійного навчання в умовах освітньо-науково-виробничого кластера» (номер державної реєстрації 0122U000047), за якою представлено авторський підхід до підготовки вчителів технологій до туристичного супроводу.

Ступінь обґрунтованості та достовірності отриманих результатів

Ґрунтовний аналіз державних документів та науково-методичної літератури дозволив автору виокремити низку питань для розгляду, серед яких особливе місце займає розв'язок виокремлених суперечностей. У контексті виокремлених суперечностей автор поставив за мету обґрунтування теоретичних основ та експериментальну перевірку педагогічних умов реалізації підготовки вчителя технологій до туристичного супроводу в умовах інноваційного кластеру. Проведений дисертантом науковий аналіз показав зацікавленість дослідників проблемою підготовки педагогів до використання можливостей туристичної діяльності не лише з оздоровчою метою, але й в напрямках когнітивного та особистісного розвитку здобувачів.

Встановлено, що формування готовності майбутнього вчителя технологій до туристичного супроводу забезпечують такі освітні компоненти, як туризмознавство, екскурсознавство, краєзнавство та дозвіллезнавство, та їхня інтеграція з профільною освітою. Методологічний огляд існуючої наукової літератури дозволив автору довести доцільність підготовки вчителя технологій до туристичного супроводу на основі сукупності підходів. Виокремлені провідні принципи дали змогу визначити вимоги до вчителя технологій, напрями формування його компетентностей та компонентну структуру готовності до туристичного супроводу.

Розроблені концептуальні засади лягли в основу створення інноваційного освітнього кластеру «Підготовка вчителя технологій до туристичного супроводу», який охоплює організаційний та методичний аспекти підготовки. Інтегруючим чинником змісту туристичного супроводу визнано краєзнавчий аспект, який допомагає виокремити основні напрями, галузі та туристичні об'єкти певного регіону та у співпраці з установами, вчителями-предметниками, у поєднанні з засобами сучасної цифрової освіти показати їх здобувачам у цікавому туристичному заході.

Тривалість дослідження (2007-2024 рр.) дала змогу автору систематично вивчати стан проблеми підготовки педагогів до туристичного супроводу і знайти авторський підхід до її розв'язку на прикладі вчителів технологій. Ефективність підготовки майбутніх вчителів технологій до туристичного супроводу доведена результатами педагогічного експерименту.

Логічна послідовність викладу матеріалу, аналіз його змістових ліній, узгодженість суджень, доречні узагальнення до висновків дають підставу визнати цілісність і міждисциплінарний характер роботи. Наведені в роботі висновки і рекомендації є достатньо обґрунтованими і достовірними.

Наукова новизна отриманих результатів

У роботі І.І. Горбацьо вперше визначено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови підготовки вчителя технологій до туристичного супроводу в умовах інноваційного кластеру, що забезпечується цифровізацією освіти. Краєзнавчий аспект розглядається як основа туристичної компетентності вчителя технологій, яка має в подальшому практично розвиватися на засадах неперервної освіти та освіти дорослих. Розроблено і апробовано модель підготовки вчителя технологій до туристичного супроводу в умовах інноваційного кластеру та експериментально перевірено ефективність такої підготовки. Подальшого розвитку набули положення щодо використання у професійній підготовці вчителя технологій та розвитку краєзнавчої компетентності здобувачів освіти можливостей туристичної сфери.

Формулювання новизни відповідає поставленим у роботі завданням і зробленим висновкам.

Повнота наукових положень у дисертації та наукових публікаціях

Основні результати дисертації висвітлено в 20 публікаціях (12 одноосібних), зміст яких переконує, що в них у повному обсязі розкрита тематика дослідження, а також результати достатньо представлені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях та конгресах.

Практичне значення

У процесі дослідження в умовах інноваційного освітнього кластеру був апробований авторський навчально-методичний комплекс підготовки вчителя технологій до туристичного супроводу, що дає можливість його використання в закладах вищої освіти, які здійснюють підготовку вчителів технологій, а також вчителів інших профілів з урахуванням специфіки наукової галузі.

Зауваження і дискусійні положення до дисертації

Незважаючи на те, що дослідження виконане загалом на високому рівні, можна виокремити кілька зауважень:

1. Варто було б матеріал, що стосується історичного аспекту туристичного супроводу освітянами на конкретному прикладі Західних регіонів України (с. 32-39) винести у додатки.

2. На нашу думку, доцільно узгодити назви методики, про яку йдеться у назві параграфа 3.1. (с.154), структурній схемі кластеру (с.155) та в моделі підготовки майбутніх вчителів технологій до туристичного супроводу в параграфі 2.3 (с.148).

3. Вважаємо, що назва параграфу 1.2. (Зміст підготовки до туристичного супроводу) не достатньо відповідає його наповненню.

Вказані зауваження та недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку проведеної роботи і дисертації загалом і мають рекомендаційний характер.

Загальний висновок

Дисертація Івана Івановича Горбацьо «Підготовка вчителя технологій до туристичного супроводу в умовах інноваційного кластеру», підготовлена для подання до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (трудове навчання та технології) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, є завершеним дослідженням, яке розглядає актуальну проблему підготовки майбутніх педагогів до реалізації функції туристичного супроводу здобувачів освіти на прикладі вчителів технологій.

На нашу думку, за актуальністю, новизною постановки та розв'язання проблеми і практичним значенням дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами)), а її автор заслуговує присудження йому наукового ступеня доктора філософії.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри технологічної освіти
УДУ імені Михайла Драгоманова

